

بروزترین و برترین
سایت کنکوری کشور

WWW.KONKUR.INFO

Konkur
info

<https://konkur.info>

درس هفتم تاریخ ادبیات ایران در قرن های دهم و یازدهم

قرن دهم

در قرن دهم حکومت در دست جانشینان تیمور بود و به طور کلی اوضاع اجتماعی و سیاسی ایران در این دوره و به تبع آن وضع ادبیات آشفته بود .

در این سال ها **دو جریان شعری** بیشتر رونق داشت :

۱. شعر لطیف و فصیح بابا فغانی که به طور طبیعی شعر مافزا را به سوی سبک دوره بعد یعنی هندی می کشاند .

۲. پیدایش مکتب وقوع که نتیجه چاره اندیشی شاعران برای تغییر سبک و رهایی از گرفتاری تقلید بود که البته موفق نشدند .

نتیجه و بازتاب سیطره دراز مدت مغولان و تیموریان بر سرزمین ایران
ویرانی هایی که در همه ابعاد و زمینه ها به وجود آوردند، دانش، فرهنگ و ادبیات را تمت الشعاع خود قرارداد و بعد از ظهور شاعران بزرگی مانند سعدی، مولانا و حافظ در دوره عراقی، جایی برای رشد زبان و ادبیات فارسی و ادیبان باقی نماند

علت روی آوردن به حقیقت گویی و واقع گویی در این دوره
شاعران در این دوره تشخیص داده بودند که سبک عراقی از واقعیت دور شده و کاملاً جنبه ذهنی و تخیلی یافته است و با پایبندی به سنن ادبی نابود می شود و این کار نیازمند پرداختن به مسائل اجتماعی و انتقادی سیاسی بود.

علل روی آوردن شاعران به هند در این دوره :
۱. کم توجهی و بی مهری شاهان صفوی نسبت به شاعران
۲. ادب گرایی و شاعر نوازی سلاطین هند

وضعیت هند در این دوره

در این دوره فرهنگ هند از فرهنگ ایران تأثیر می پذیرفت و فضیلت و سرودن شعر به زبان فارسی استقبال می کردند

شاعران گورگانی همه به زبان فارسی سخن می گفتند و زبان فارسی در این شبه قاره همه گیر و رسمی شد و تا زمان حاکمیت استعمار انگلیس زبان رسمی آن دیار بود.

علل توجه به شعر و شاعری و معماری و انواع هنرها در این دوره

۱. هر چند شاهان صفوی در ترویج و نفوذ زبان ترکی نقش بسزایی داشتند اما کم و بیش به زبان فارسی کتاب می نوشتند و شعر می گفتند .
۲. برخی از شاهان صفوی مقام شیخی و رهبری طریقت داشتند و لازم می دانستند خود را در چنین مقامی نگه دارند .
۳. تماس نزدیک شاهان صفوی با رؤسای مذاهب
۴. وجود رقاباتی چون شاهان عثمانی و هندی که آنها نیز به مسائل فرهنگی توجه داشتند .

در دوران صفویه چه هنرهایی رشد و رونق داشت :

قالی بافی ، سفال گری ، شیشه سازی ، نقاشی ، تذهیب و خوشنویسی

شاعران قرن دهم

بابا فغانی شیرازی

از شعرای تاثیر گذار این قرن در ایران است که شعرش از نظر دقت ، ظرافت و رقت معانی مشهور است

ومشی بافقی

سبک شعرش مد واسط سبک عراقی و دوره بعد یعنی سبک هندی است و واقع گرایی شاخصه اصلی آن است .

محتشم کاشانی

این شاعر در سرودن شعر مذهبی معروف و ترکیب بند عاشورایی او زبانزد است :
بازاین چه شورش است که در خلق عالم است / بازاین چه نومه و چه عزا و چه ماتم است

وضع عمومی شعر و ادب در این دوره :

مضامین اشعار این دوره بیشتر پند و اندرز، توصیف و بیان امور طبیعی و تبدیل موضوعات و تمثیلات کهن به مضامین تازه و به زبان جدید بود و علت آن :

حکومت صفویه، مذهب شیعه را ترویج کرد و به شعر ستایشی و درباری و عاشقانه های زمینی بی توجه بود در این دوره طبقات و گروه های بیشتری به شعر و شاعری روی آوردند به علت وابسته نبودن شعر به دربار و از بین رفتن طبقه مدیحه سرایان درباری

در این دوره به دو علت شاعران مدیحه سرا راهی هند شدند

۱. بها ندادن شاهان صفوی به شعر ستایشی

۲. رایج بودن بازار قصیده و مدح در هند به رسم دربارهای قدیم ایران
<https://konkur.info>

مردم در این دوره به دو علت هر کس به توان و اندازه خود به امور فرهنگی از جمله ادبیات پرداختند

۱. رفاه اقتصادی مردم، آبادی شهرها و رونق تجارت و کسب و کار

۲. دایر شدن مراکز تجمعی مثل قهوه خانه ها و مشاعره، مناظره و نقد اشعار شاعران در آنجا به علت آشنایی

ایرانیان با اروپا

معروف ترین شاعران قرن یازدهم

کلیه کاشانی

این شاعر در ابداع معانی و خیال های رنگین مشهور است و این ویژگی به غزل های او لطف ویژه ای بخشیده است

به کارگیری ضرب المثل ها و الفاظ محاوره، سخن وی را برجسته ساخته است. وی به علت به کار بردن مضمون های ابداعی فراوان «**فلاق المعانی**» لقب گرفت

صائب تبریزی

معروفترین شاعر سبک هندی و از پرکارترین شاعران فارسی زبان است. او در غزل سرایی مشهور است و برخی از تک بیت های غزلش شاهکارهایی از ذوق و اندیشه هستند و برخی از آنه به صورت ضرب المثل معروف شده اند . او را **فداوندگار مضامین تازه** شعری دانسته اند .

بیدل دهلوی

شهرت این شاعر به دو علت

۱. سرودن غزل های خیال انگیز

۲. به کاربردن مضمون های بدیع و گاه دور از ذهن است .

از ویژگی های عمده شعر بیدل :

مضمون های پیچیده و استعاره های رنگین ، خیال انگیز و سرشار از ابهام و تخیل های رمز آمیز شاعرانه است .

بروزترین و برترین
سایت کنکوری کشور

WWW.KONKUR.INFO

Konkur
info

<https://konkur.info>